

## EDUSKUNNAN VASTAUS 18/2005 vp

### Hallituksen esitys laiksi vaarallisten aineiden kuljetuksesta annetun lain muuttamisesta

#### *Asia*

Hallitus on vuoden 2004 valtiopäivillä antanut eduskunnalle esityksensä laiksi vaarallisten aineiden kuljetuksesta annetun lain muuttamisesta (HE 274/2004 vp).

#### *Valiokuntakäsittely*

Liikenne- ja viestintävaliokunta on antanut asiasta mietinnön (LiVM 4/2005 vp).

#### *Päätös*

Nyt koolla oleva eduskunta on hyväksynyt seuraavan lain:

## Laki

### vaarallisten aineiden kuljetuksesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

*kumotaan* vaarallisten aineiden kuljetuksesta 2 päivänä elokuuta 1994 annetun lain (719/1994) 13 c §:n 4 momentti, sellaisena kuin se on laissa 124/2001,

*muutetaan* 2 ja 3 §, 6 §:n 1 momentti, 8, 9, 10 a, 11—13 ja 13 a §, 13 f §:n 1 momentti, 4 luvun otsikko, 16 §:n 1 ja 2 momentti, 22 § sekä 24 §:n 1—3 momentti,

sellaisina kuin niistä ovat 2 ja 3 §, 6 §:n 1 momentti, 8, 9, 10 a, 11—13 ja 13 a §, 13 f §:n 1 momentti, 16 §:n 1 ja 2 momentti, 22 § sekä 24 §:n 1—3 momentti mainitussa laissa 124/2001, sekä

*lisätään* lakiin siitä mainitulla lailla 124/2001 kumotun 6 a ja 7 §:n tilalle uusi 6 a ja 7 §, lakiin uusi 11 a—11 d §, 14 §:ään uusi 2 momentti, lakiin uusi 14 a ja 14 b §, 16 §:ään, sellaisena kuin se on viimeksi mainitussa laissa, uusi 5 momentti ja lakiin uusi 23 a § seuraavasti:

#### 2 §

##### *Lain soveltamisala*

Tätä lakia sovelletaan vaarallisten aineiden kuljetukseen:

- 1) tiellä;
- 2) rautatiellä ja muussa raideliikenteessä;
- 3) ilma-aluksessa Suomen alueella ja suomalaisessa ilma-aluksessa Suomen alueen ulkopuolella;

4) suomalaisessa aluksessa Suomen vesialueilla ja Suomen vesialueiden ulkopuolella sekä ulkomaisessa aluksessa Suomen vesialueilla.

Tätä lakia sovelletaan vaarallisten aineiden kuljetukseen myös satama-alueella, lentopaikalla ja muussa terminaalissa. Näissä paikoissa tätä lakia sovelletaan myös vaarallisten aineiden tilapäiseen säilytykseen.

Tämä laki ei koske:

1) vaarallisten aineiden meri- ja sisävesikuljetusta irtolastina eikä neste- ja kaasusäiliöalus- kuljetusta;

2) tehdas- ja varastoalueella tapahtuvaa vaarallisten aineiden varastointia, siirtoa tai muuta käsittelyä silloin, kun toimenpide ei kiinteästi liity tie-, rautatie-, alus- tai ilmakuljetukseen;

3) vaarallisten aineiden kuljetusta huvialuksella, jonka pituus on alle 45 metriä.

Kuljetuksen lisäksi tätä lakia sovelletaan 1 ja 2 momentissa tarkoitettuun vaarallisten aineiden kuljetukseen tarkoitettuihin pakkauksiin, säiliöihin ja ajoneuvoihin.

### 3 §

#### *Määritelmät*

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) *vaarallisella aineella* ainetta, joka räjähdys-, palo-, tartunta- tai säteilyvaarallisuutensa, myrkyllisyytensä, syövyttävyytensä taikka muun sellaisen ominaisuutensa vuoksi saattaa aiheuttaa vahinkoa ihmisille, ympäristölle tai omaisuudelle; mitä tässä laissa säädetään vaarallisesta aineesta, sovelletaan myös vaarallisiin seoksiin, esineisiin, välineisiin, tavaroihin, tyhjiin pakkauksiin, muuntogeenisiin organismeihin ja mikro-organismeihin;

2) *kuljetuksella* vaarallisen aineen ja vaarallista ainetta sisältävän kollin ja säiliön varsinaista kuljetusta, kuljetusvälineeseen kuormaamista, lastaamista, purkamista ja käsittelyä;

3) *tilapäisellä säilytyksellä* ajoneuvossa, rautatievaunussa, kontissa, kuljetussäiliössä ja terminaalissa tapahtuvaa tilapäistä säilytystä, joka liittyy kiinteästi kuljetustapahtumaan;

4) *tiekuljetuksella* tieliikennelaissa (267/1981) tarkoitettulla tiellä tapahtuvaa kuljetusta ja tilapäistä säilytystä sekä satama-, varasto- ja tehdasalueella, lentopaikalla tai muulla vastaavalla alueella tapahtuvaa kuljetusta silloin, kun se liittyy kiinteästi tieliikennelaissa tarkoitettulla tiellä tapahtuvaan kuljetukseen; tiekuljetukseksi katsotaan lisäksi maastoliikennelaissa (1710/1995) tarkoitettussa maastossa tapahtuva kuljetus siten kuin tällaisesta kuljetuk-

sesta tarkemmin säädetään valtioneuvoston asetuksella;

5) *rautatiekuljetuksella* rataverkolla tapahtuvaa kuljetusta mukaan lukien ratapihoilla tapahtuva vaunujen käsittely ja tilapäinen säilytys sekä kollien käsittely terminaalissa samoin kuin satama-, varasto- ja tehdasalueiden tai vastaavien alueiden raideliikennettä silloin, kun se liittyy kiinteästi rautatiekuljetukseen;

6) *aluskuljetuksella* kuljetusta kappaletavaranaluksella pakkauksissa, kuljetussäiliöissä, konteissa tai muulla vastaavalla tavalla;

7) *ilmakuljetuksella* kuljetusta ilma-aluksella;

8) *ministeriöllä* liikenne- ja viestintäministeriötä;

9) *tarkastuslaitoksella* organisaatiota, jolla on oikeus suorittaa vaarallisten aineiden kuljetukseen tarkoitettujen pakkausten ja säiliöiden sekä niihin liittyvien lisälaitteiden vaatimustenmukaisuuden osoittamisen edellyttämiä toimenpiteitä siten kuin niistä tässä laissa ja sen nojalla säädetään;

10) *kuljetettavalla painelaitteella* säiliötä ja pakkausta, jotka ovat kuljetettavista painelaitteista annetussa neuvoston direktiivissä 1999/36/EY tarkoitettuja kuljetettavia painelaitteita sekä niihin liittyviä venttiileitä ja muita lisälaitteita.

Mitä tässä laissa säädetään pakkauksista ja säiliöistä, koskee myös kontteja ja muita vastaavia laitteita samoin kuin pakkauksiin, säiliöihin, kontteihin ja muihin vastaaviin laitteisiin liittyviä venttiileitä ja muita lisälaitteita.

Tilapäisen säilytyksen määritelmästä voidaan antaa tarvittaessa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

### 6 §

#### *Muut viranomaiset*

Tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten noudattamista valvovat Merenkululaitos, Ilmailulaitos, tullilaitos, poliisiviranomaiset, Ratahallintokeskus, rajavartiolaitos, satamaviranomaiset, turvatekniikan keskus, Ajoneuvohallintokeskus, säteilyturvakeskus ja

työsuojeluviranomaiset kukin toimialallaan siten kuin siitä säädetään tässä laissa ja tarkemmin valtioneuvoston asetuksella. Näiden viranomaisten vaarallisten aineiden kuljetukseen tai tilapäiseen säilytykseen liittyvistä muista, niiden toimialaan liittyvistä tehtävistä sekä kotimaisten ja ulkomaisten viranomaisten yhteistyöstä säädetään tässä laissa ja tarvittaessa valtioneuvoston asetuksella. Valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää myös muille viranomaisille kuuluvista, niiden toimialaan liittyvistä tehtävistä, joiden tarkoituksena on varmistaa vaarallisten aineiden kuljetuksen turvallisuus.

## 6 a §

*Ulkomaisen ja Ahvenanmaan maakunnan viranomaisten toimenpiteiden tunnustaminen*

Valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää ulkomaisen tai Ahvenanmaan maakunnan viranomaisen taikka ulkomaisen tai Ahvenanmaan maakunnan viranomaisen valtuuttaman muun toimielimen suorittaman vaarallisten aineiden kuljetukseen tai tilapäiseen säilytykseen liittyvän toimenpiteen ja siitä annetun todistuksen, kuten vaarallisten aineiden kuljettamiseen oikeuttavan ajoluvan, turvallisuusneuvonantajan todistuksen, vaarallisen aineen luokituksen sekä pakkauksen tai säiliön hyväksymisen, tunnustamisesta Suomessa, jos toimenpiteen ja todistuksen tunnustaminen perustuu Euroopan yhteisön lainsäädäntöön tai Suomea sitovan kansainvälisen sopimuksen velvoitteeseen taikka jos toimenpiteen suorittamisessa ja todistuksen antamisessa on muutoin otettu huomioon Suomessa sovellettavia vastaavat turvallisuusvaatimukset.

## 3 luku

**Velvollisuudet ja vaatimukset**

## 7 §

*Yleiset velvollisuudet*

Vaarallisten aineiden kuljetuksessa ja siihen liittyvissä muissa toimenpiteissä, kuten pakkaa-

misessa ja tilapäisessä säilytyksessä, on noudatettava tarvittavaa huolellisuutta ja varovaisuutta ottamalla huomioon kuljetettavan aineen laji, määrä ja kuljetusmuoto.

Vaarallisten aineiden kuljetuksen ja tilapäisen säilytyksen turvallisuuteen vaikuttavien, kuten pakkaajan, lähettäjän, laivaajan, lastinantajan, kuormaajan, kuljetuksen suorittajan, kuljettajan ja vastaanottajan, on omalta osaltaan huolehdittava siitä, että onnettomuuksien ehkäisemiseksi sekä niistä ihmisille, ympäristölle tai omaisuudelle aiheutuvien vahingollisten seurausten vähentämiseksi tarvittavat toimenpiteet tulevat tehdyiksi.

## 8 §

*Lähettäjän yleiset velvollisuudet*

Lähettäjä sekä aluskuljetuksissa laivaaja ja lastinantaja vastaavat siitä, että kuljetettavaksi jätetty vaarallinen aine on luokiteltu, pakattu ja pakkaus merkitty sekä jätetty kuljetettavaksi tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten mukaisesti.

Lähettäjä sekä aluskuljetuksissa laivaaja ja lastinantaja vastaavat siitä, että vaarallisen aineen nimi, luokitus ja muut vaadittavat tiedot tulevat oikein merkityiksi kuljetusasiakirjoihin ja että tarvittavat kuljetusasiakirjat toimitetaan ennen kuljetusta kuljetuksen suorittajalle.

## 9 §

*Kuljetuksen suorittajan velvollisuudet*

Kuljetuksen suorittajan on huolehdittava siitä, että vaarallisen aineen kuljetukseen käytettävää ajoneuvoa, alusta ja ilma-alusta voidaan käyttää tähän tehtävään, että kuljetukseen rautatiekuljetuksessa käytettävä vaunu on liikennöitävässä kunnossa sekä että ajoneuvo tiekuljetuksessa on asianmukaisesti miehitetty.

Ilmakuljetusta suorittavalta vaaditaan lupa vaarallisten aineiden ilmakuljetukseen, jos Euroopan yhteisön säännöksissä, Suomea sitovassa kansainvälisessä sopimuksessa taikka kansainvälisessä standardissa tai suosituksessa edel-

lytetään lupaa taikka jos lupa on muutoin perusteltu kuljetusturvallisuuden varmistamiseksi. Luvan myöntämisen edellytyksenä on, että haki ja kykenee koulutuksensa, ohjeistuksensa ja käytössään olevien menetelmien avulla varmistamaan vaarallisten aineiden käsittelyn turvallisuuden kaikissa ilmakuljetuksen vaiheissa. Luvan myöntää Ilmailulaitos. Luvan vaatimisen yksityiskohdista säädetään tarvittaessa tarkemmin valtioneuvoston asetuksella. Luvan hakemisen ja myöntämisen teknisistä yksityiskohdista voidaan antaa tarkempia määräyksiä Ilmailulaitoksen päätöksellä.

Jos 2 momentissa tarkoitetun ilmakuljetusluvan haltija ei enää täytä luvan myöntämisen edellytyksiä tai vaarallisten aineiden ilmakuljetuksia ei ole hoidettu asianmukaisesti, lupaviranomainen voi antaa luvan haltijalle kirjallisen varoituksen. Jos epäkohtia ei varoituksesta huolimatta poisteta, lupaviranomainen voi peruuttaa luvan määräajaksi tai kokonaan. Lupa voidaan kuitenkin kiireellisessä tapauksessa peruuttaa määräajaksi ilman erillistä kirjallista varoitusta, jos lupaviranomaisella on perusteltua aiheutta epäillä, että luvan haltija ei pysty suorittamaan ilmakuljetuksia turvallisesti. Lupa voidaan peruuttaa kokonaan vain, jos luvan myöntämisen edellytykset eivät olennaisilta osin täyty taikka jos vaarallisten aineiden kuljetuksissa on ilmennyt olennaisia puutteita tai laiminlyöntejä.

#### 10 a §

##### *Kuljetus matkatavarana*

Vaarallista ainetta ei saa kuljettaa matkatavarana tai sen kuljettamista matkatavarana voidaan rajoittaa, jos kuljetuksesta aiheutuu aineen 3 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetun ominaisuuden vuoksi ihmisille, ympäristölle tai omaisuudelle vaaraa, jota ei voi pakkaamista koskevin tai muin erityistoimenpitein torjua.

Kuljetettaessa vaarallista ainetta matkatavarana on otettava huomioon kuljetettavasta aineesta mahdollisesti aiheutuvat vaarat sekä noudatettava aineen kuljetuksessa ja muussa käsittelyssä erityistä huolellisuutta ja varovaisuutta.

Matkatavarana kuljetettavan vaarallisen aineen on oltava asianmukaisesti pakattu, ja kuljetuksessa on muutoinkin noudatettava sitä koskevia säännöksiä ja määräyksiä.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä vaarallisten aineiden matkatavarana kuljettamisen rajoittamisesta tai kieltämisestä.

Ainekohtaiset ja muut yksityiskohtaiset säännökset matkustajan ja miehistön jäsenen vaarallisten aineiden matkatavarana kuljettamisen rajoittamisesta tai kieltämisestä sekä näiden aineiden pakkaamisesta ja muista teknisistä yksityiskohdista annetaan tarvittaessa ministeriön asetuksella. Tarvittavat määräykset tässä momentissa tarkoitetuista asioista aluskuljetuksissa annetaan kuitenkin Merenkululaitoksen päätöksellä ja ilmakuljetuksissa Ilmailulaitoksen päätöksellä. Merenkululaitoksen ja Ilmailulaitoksen määräysten tulee perustua Euroopan yhteisön lainsäädäntöön, Suomea sitovaan kansainväliseen sopimukseen taikka kansainväliseen suositukseen tai standardiin.

#### 11 §

##### *Henkilöstön yleinen pätevyys*

Jokaisella vaarallisten aineiden kuljetukseen tai tilapäiseen säilytykseen liittyviä tehtäviä, kuten pakkaamista, lähettämistä, laivaamista, lastaamista, kuormaamista, kuljetusta tai purkamista, suorittavalla henkilöllä tulee olla tarvittava koulutus tai muu pätevyys tehtävään.

Tarvittavasta koulutuksesta ja muusta pätevydestä säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella. Ministeriön asetuksella annetaan tarvittaessa tarkempia säännöksiä tie- ja rautatiekuljetukseen tarvittavan koulutuksen ja muun pätevyyden käytännön toteutuksesta sekä muista teknisistä yksityiskohdista. Merenkululaitoksen päätöksellä voidaan antaa tarkempia määräyksiä aluskuljetukseen tarvittavan koulutuksen ja muun pätevyyden käytännön toteutuksesta ja muista teknisistä yksityiskohdista.

Vaarallisten aineiden kuljetukseen ja tilapäiseen säilytykseen liittyviä tehtäviä suorittavan työnantajan tulee varmistaa, että työntekijällä on

1 momentissa tarkoitettu koulutus tai muu pätevyys. Työnantajalla tulee myös olla tiedot tästä koulutuksesta ja muusta pätevyydestä. Koulutusta koskevat tiedot on pyydettyä esitettävä kuljetuksia valvovalle viranomaiselle.

#### 11 a §

##### *Erityissäännökset henkilöstön pätevyydestä ilmakuljetukseen liittyvissä tehtävissä*

Ilmakuljetuksen suorittajalle tai sen palveluksessa olevalle annettavan 11 §:n 1 momentissa tarkoitetun koulutuksen tulee olla Ilmailulaitoksen hyväksymä. Hyväksyntä annetaan määräajaksi. Muiden mainitussa momentissa tarkoitettujen ilmakuljetukseen liittyviä tehtäviä suorittavien koulutuksesta on ilmoitettava määräajoin Ilmailulaitokselle. Ilmailulaitos voi asettaa ehtoja koulutuksen asianmukaisuuden varmistamiseksi.

Edellä 1 momentissa tarkoitettua koulutusta varten tulee olla yksityiskohtainen koulutusohjelma. Koulutusta antavan opetushenkilöstön tulee olla riittävän ammattitaitoista. Ilmailulaitos valvoo koulutuksen antamista. Ilmailulaitos voi antaa koulutuksen antajalle kirjallisen varoituksen, jos koulutusta ei hoideta asianmukaisesti. Ilmailulaitos voi myös kieltää koulutuksen antamisen, jos kirjallisessa varoituksessa ilmoitettu epäkohtia ei poisteta kohtuullisen ajan kuluessa.

Tarkemmat säännökset koulutuksen hyväksynnän hakemisesta, koulutuksesta ilmoittamisesta ja koulutusta koskevien muutosten ilmoittamisesta annetaan valtioneuvoston asetuksella. Ilmailulaitoksen päätöksellä voidaan antaa tarkempia määräyksiä koulutuksen käytännön toteutuksesta ja muista koulutukseen liittyvistä teknisistä yksityiskohdista.

#### 11 b §

##### *Ajolupa tiekuljetuksiin*

Jos vaarallisten aineiden tiekuljetus kuljetettavan aineen laji, määrä ja kuljetusväline huomioon ottaen edellyttää erityistä asiantuntemus-

ta, ajoneuvon kuljettajalla tulee olla tieliikennelain 5 luvussa tarkoitetun ajo-oikeuden lisäksi vaarallisten aineiden kuljettamiseen oikeuttava ajolupa. Ajoluvan myöntämisen edellytyksenä on, että hakija on osallistunut ajoluvan saamiseksi tarvittavaan koulutukseen ja suorittanut hyväksyttävästi ajoluvan saamiseksi tarvittavan kokeen. Ajolupa myönnetään määräajaksi. Ajolupaa luovutettaessa henkilöllä tulee olla auton ajo-oikeus, ja hän ei saa olla ajokiellossa. Ajolupa on pidettävä mukana ajon aikana, ja se on vaadittaessa esitettävä poliisimiehelle tai muulle liikennettä valvovalle viranomaiselle.

Ajoluvan saamiseksi tarvittavaa koulutusta voi antaa vain Ajoneuvohallintokeskuksen hyväksymä yhteisö, jolla on koulutuksesta vastaava asiantunteva johtaja, yksityiskohtainen koulutusohjelma, toiminnan laajuuteen nähden riittävä ja ammattitaitoinen opetushenkilöstö, tarkoituksenmukaiset toimitilat sekä tarvittava opetusaineisto ja -välineistö. Ajoneuvohallintokeskus antaa koulutusluvan määräajaksi. Ajoneuvohallintokeskus voi antaa koulutusluvan haltijalle huomautuksen tai kirjallisen varoituksen, jos luvan haltija ei täytä koulutusluvan myöntämisen edellytyksiä tai koulutusta ei hoideta asianmukaisesti. Ajoneuvohallintokeskus voi peruuttaa koulutusluvan, jos huomautuksessa tai kirjallisessa varoituksessa todettuja epäkohtia ei poisteta kohtuullisen ajan kuluessa. Koulutuslupa voidaan peruuttaa kokonaan vain, jos epäkohdat ovat merkittäviä.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää poikkeuksia ajoluvan vaatimisesta poliisi- ja pelastustehtävissä sekä muissa kuljetuksen ja tilapäisen säilytyksen valvontaan liittyvissä tehtävissä. Puolustusvoimien valvonnassa tapahtuvassa vaarallisten aineiden kuljetuksessa vaadittavasta ajoluvasta säädetään puolustusministeriön asetuksella.

Ajoluvan vaatimisesta, ajoluvan myöntämisen edellytyksistä, ajoluvan voimassaoloajasta, ajoluvan uudistamisesta, ajoluvan saamiseksi tarvittavasta kokeesta ja ajoluvasta samoin kuin ajoluvan saamiseksi tarvittavasta koulutuksesta ja sen antajasta sekä koulutusluvasta ja sen voimassaoloajasta säädetään tarvittaessa tarkem-

min valtioneuvoston asetuksella. Ministeriön asetuksella annetaan kuitenkin tarkemmat säännökset ajolupakoulutusohjelman ja ajoluvan saamiseksi tarvittavan kokeen sisällöstä.

#### 11 c §

##### *Kuljetukseen liittyvät asiakirjat, selvitykset ja ilmoitukset*

Kuljetusvälineessä tulee olla keskeisimmät tiedot kuljetettavista vaarallisista aineista aineen asianmukaisen käsittelyn varmistamiseksi sekä onnettomuuden tai vaaran varalta. Ministeriön asetuksella voidaan tästä velvollisuudesta säätää ainekohtaisia ja muita yksityiskohtaisia poikkeuksia pienille määrille vaarallista ainetta, jonka kuljetus voi aiheuttaa vain vähäistä vaaraa ihmiselle, ympäristölle tai omaisuudelle. Aluskuljetuksissa tarvittavista yksityiskohtaisista poikkeuksista määrätään kuitenkin Merenkululaitoksen päätöksellä ja ilmakuljetuksissa tarvittavista yksityiskohtaisista poikkeuksista Ilmailulaitoksen päätöksellä.

Onnettomuudesta ja uhkaavasta vaarasta vaarallisten aineiden kuljetuksessa on tehtävä ilmoitus 6 §:ssä tarkoitettulle, valtioneuvoston asetuksella tarkemmin säädettävälle viranomaiselle.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkempia säännöksiä kuljetukseen liittyvistä asiakirjoista sekä onnettomuudesta ja vaarasta tehtävistä ilmoituksista. Lisäksi valtioneuvoston asetuksella säädetään tarvittaessa:

1) 2 momentissa tarkoitettua ilmoitusvelvollisuutta koskevista poikkeuksista vähäisissä onnettomuuksissa ja vaaroissa;

2) radioaktiivisten aineiden kuljetukseen liittyvistä valmiussuunnitelmasta sekä säteilysuoja- ja laadunvarmistusohjelmasta;

3) muista kuin 2 momentissa tarkoitettuja onnettomuuksia ja vaaroja koskevista ilmoituksista ja selvityksistä.

Kuljetukseen liittyvien asiakirjojen ja muiden tässä pykälässä tarkoitettujen selvitysten ja ilmoitusten teknisistä yksityiskohdista ja asiakirjojen säilyttämisestä säädetään tarvittaessa ministeriön asetuksella. Tarvittavat määräykset

teknisistä yksityiskohdista aluskuljetuksissa annetaan kuitenkin Merenkululaitoksen päätöksellä ja ilmakuljetuksissa Ilmailulaitoksen päätöksellä.

#### 11 d §

##### *Turvatoimet ja -velvoitteet*

Kuljetettaessa tie- tai rautatiekuljetuksena vaarallista ainetta, joka tahallisesti väärinkäytettynä saattaa aiheuttaa suurta vaaraa ihmisille, ympäristölle tai omaisuudelle, kuljetukseen liittyvien osapuolten, kuten pakkaajan, lähettäjän, kuormaajan ja kuljetuksen suorittajan, on tehtävä ja pidettävä ajan tasalla toiminnassaan sovellettava turvasuunnitelma, jonka tulee sisältää toimenpiteet ja menettelyt vaarallisen aineen varkauksien ja muun tahallisen väärinkäytön estämiseksi. Turvasuunnitelma on pyydettyä annettava kuljetuksia valvovalle viranomaiselle.

Edellä 1 momentissa tarkoitettuun kuljetukseen käytettävä kuljetusväline on varustettava asianmukaisilla laitteilla tai turvattava muin järjestelyin varkauksien ja muun tahallisen väärinkäytön estämiseksi.

Vähäistä suurempia määriä vaarallista ainetta saa jättää tie- tai rautatiekuljetuksena kuljetettavaksi vain asianmukaisesti tunnistetulle kuljetuksen suorittajalle.

Vaarallisen aineen tie- tai rautatiekuljetukseen liittyvän tilapäiseen säilytykseen käytettävän ratapihan, terminaalin tai muun vastaavan alueen tulee olla mahdollisuuksien mukaan turvattu, jos säilytettävänä on vähäistä suurempi määrä vaarallista ainetta.

Vaarallisen aineen ilmakuljetukseen tai aluskuljetukseen liittyvien osapuolten on asianmukaisin turvatoimin ehkäistävä aineen varkaudet ja muu tahallinen väärinkäyttö. Alusten, satama-alueiden ja lentopaikkojen turvatoimista säädetään kuitenkin erikseen.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset turvasuunnitelmasta sekä muusta vaarallisen aineen kuljetuksen ja tilapäisen säilytyksen turvaamisesta. Ainekohtaiset ja muut yksityiskohtaiset säännökset aineista, joiden kuljetukseen osallistuvien on laadittava tur-

vasuunnitelma ja joiden kuljetukseen käytettävä kuljetusväline on turvattava, annetaan kuitenkin ministeriön asetuksella. Edellä 5 momentissa tarkoitettujen turvatoimien ja -velvoitteiden teknisistä yksityiskohdista voidaan aluskuljetuksissa tarvittaessa antaa tarkempia määräyksiä Merenkululaitoksen päätöksellä ja ilmakuljetuksissa Ilmailulaitoksen päätöksellä.

## 12 §

### *Kuljetus ja tilapäinen säilytys kuljetusketjussa*

Ratapihan, satama-alueen, lentopaikan ja muun terminaalin suunnittelussa ja toiminnassa tulee ottaa huomioon vaarallisten aineiden kuljetuksen ja tilapäisen säilytyksen aiheuttamat vaarat ihmisille, ympäristölle ja omaisuudelle. Ratapihalla, satama-alueella, lentopaikalla ja muussa terminaalissa saa kuljettaa ja tilapäisesti säilyttää vain sellaisia määriä vaarallisia aineita, ettei aineista aiheudu erityistä vaaraa. Näissä paikoissa myös vaarallisille aineille tarkoitettujen alueiden ja niiden varustelun tulee olla sellaiset, ettei aineista niitä kuljetettaessa tai tilapäisesti säilytettäessä aiheudu erityistä vaaraa.

Satamanpitäjällä ja lastinkäsittelypalveluja satamassa suorittavalla tulee olla ajan tasalla oleva turvallisuusselvitys, jos sataman kautta kuljetetaan tai siellä tilapäisesti säilytetään merkittäviä määriä vaarallisia aineita. Sataman turvallisuusselvityksen hyväksyy Merenkululaitos. Se voi rajoittaa satamassa tilapäisesti säilytettävien vaarallisten aineiden määriä ja määrätä tilapäiselle säilytykselle muita turvallisuuden kannalta tarpeellisia rajoituksia.

Rautatieyrityksellä tulee olla ajan tasalla oleva turvallisuusselvitys ratapihalle, jonka kautta kuljetetaan merkittäviä määriä vaarallisia aineita. Ratapihan turvallisuusselvityksen hyväksyy Ratahallintokeskus.

Turvallisuusselvityksen tulee sisältää toteutettavat toimenpiteet ja menettelyt, joiden avulla varmistetaan vaarallisten aineiden turvallinen kuljetus ja tilapäinen säilytys, sekä sisäinen pelastussuunnitelma. Sisäisen pelastussuunnitelman tulee sisältää suunnitelma onnettomuuksissa toteutettavista toimenpiteistä. Turvallisuus-

selvityksen tulee olla pelastusviranomaisten, alueellisen ympäristökeskuksen ja valvontaviranomaisten saatavissa.

Vaarallisista aineista ja niiden tilapäisestä säilytyksestä, onnettomuuksien torjunnasta ja kuljetuksesta ratapihalla, satama-alueella, lentopaikalla ja muussa terminaalissa sekä turvallisuusselvityksestä säädetään tarvittaessa tarkemmin valtioneuvoston asetuksella. Ministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä näiden asioiden käytännön toteutuksesta ja teknisistä yksityiskohdista, kuten kuljetusyksiköiden erottelusta ja ainekohtaisista menettelyistä. Tarkemmat määräykset käytännön toteutuksesta satamissa antaa tarvittaessa kuitenkin Merenkululaitos ja lentopaikoissa Ilmailulaitos.

## 13 §

### *Muut velvollisuudet*

Pakkauksen tai säiliön valmistajan, pakkaajan, lähettäjän, laivaajan, lastinantajan, kuormaajan, kuljetuksen suorittajan, aluksen päällikön, kuljettajan, vastaanottajan, pakkauksen tai säiliön haltijan, matkan järjestäjän, sataman- tai lentopaikanpitäjän, lastinkäsittelypalveluja satamassa suorittavan sekä muiden vaarallisten aineiden kuljetukseen liittyvien muista kuin 9 §:n 2 ja 3 momentissa sekä 10 a, 11, 11 a—11 d, 12, 13 a, 13 b, 14 ja 14 a §:ssä tarkoitetuista velvollisuuksista, kuten kuljetuksesta, tilapäisestä säilytyksestä, pakkaamisesta, kuljetusyksikön merkitsemisestä, kuljetusta koskevien rajoitusten tiedottamisesta sekä turvallisuus- ja muiden kuljetusohjeiden antamisesta kuljetusmuodoittain, voidaan antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

## 13 a §

### *Pakkauksen ja säiliön vaatimustenmukaisuus*

Vaarallisten aineiden kuljetukseen tai tilapäiseen säilytykseen käytettävä pakkaus ja säiliö on valmistettava ja tarkastettava ja sitä on käytettävä niin, että se ei vaaranna kenenkään terveyttä, turvallisuutta, omaisuutta tai ympäristöä. Pak-

kauksen ja säiliön on täytettävä tässä laissa ja sen nojalla säädetty ja määrätyt vaatimukset. Näistä vaatimuksista säädetään tarkemmin ministeriön asetuksella. Aluskuljetusten osalta tarkemmat määräykset pakkauksen ja säiliön teknisistä vaatimuksista annetaan Merenkululaitoksen päätöksellä ja ilmakuljetusten osalta Ilmailulaitoksen päätöksellä.

13 f §

*Tarkastuslaitostehtävien suorittaminen*

Kun tarkastuslaitokset hoitavat 13 c §:n 1 ja 2 momentissa sekä 20 §:n 2 momentissa tarkoitettuja tehtäviä, niiden on noudatettava, mitä hallintolaissa (434/2003) ja viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999) säädetään. Tarkastuslaitosten kielellisestä palveluvelvoitteesta säädetään kielilaissa (423/2003). Jos tarkastuslaitoksen tehtäviä hoitaa 13 e §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettu erillinen ja tunnistettava osa oikeushenkilöä, tarkastuslaitoksen palveluksessa olevaan henkilöön ei kuitenkaan sovelleta, mitä hallintolain 28 §:n 1 momentin 4 kohdassa säädetään.

4 luku

**Kuljetuskiellot ja -rajoitukset**

14 §

*Yleinen kuljetuskielto*

Jos kuljetuksen aikana todetaan 1 momentissa tarkoitettu puutteellisuus tai laiminlyönti ja puutteellisuus tai laiminlyönti voi vaarantaa toiminnan turvallisuuden, kuljetus on keskeytettävä mahdollisimman nopeasti. Kuljetusta keskeytettäessä on otettava huomioon keskeyttämisestä aiheutuvat vaarat, mahdollisuus sijoittaa kuljetettava lähetys ja muut yleisen turvallisuuden vaatimukset. Kuljetusta saa jatkaa vasta, kun kuljetus on saatettu asianmukaiseen kuntoon. Kuljetuksen keskeyttämisestä ja kuljetuksen jat-

kamisesta annetaan tarvittaessa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

14 a §

*Yleiset kuljetusrajoitukset*

Vaarallista ainetta ei saa kuljettaa, jos kuljetuksesta aiheutuisi aineen 3 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettun ominaisuuden vuoksi ihmisille, ympäristölle tai omaisuudelle vaaraa, jota ei voi pakkaamista tai kuormaamista koskevin taikka muin erityistoimenpitein torjua.

Radioaktiivisen ja muun vaarallisen aineen kuljetukseen on hankittava ennakolta kuljetuksen hyväksyntä tai poikkeuslupa, jos kuljetus aiheuttaa erityisen vakavaa vaaraa ihmiselle, ympäristölle tai omaisuudelle. Kuljetuksen hyväksyntää ja poikkeuslupaa koskevaan päätökseen voidaan liittää kuljetusta ja kuljetettavaa ainetta koskevia ehtoja, joiden tarkoituksena on varmistaa kuljetuksen turvallisuus. Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin kuljetuksen hyväksynnästä ja poikkeusluvasta sekä niiden hakemisesta ja niitä koskevaan päätökseen liitettävistä ehdoista.

Ministeriön asetuksella säädetään tarvittaessa ainekohtaisesti tai muutoin yksityiskohtaisesti 1 momentissa tarkoitetuista aineista, joita ei saa kuljettaa, 2 momentissa tarkoitetuista aineista, joiden kuljetukseen edellytetään hyväksyntää tai poikkeuslupaa, sekä hyväksynnän ja poikkeuksen hakemiseen liittyvistä teknisistä yksityiskohdista samoin kuin muista 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen kuljetusrajoitusten teknisistä yksityiskohdista. Aluskuljetuksia koskevat ainekohtaiset tai muutoin yksityiskohtaiset määräykset annetaan kuitenkin Merenkululaitoksen päätöksellä ja ilmakuljetuksia koskevat määräykset Ilmailulaitoksen päätöksellä.

14 b §

*Alueelliset kuljetusrajoitukset*

Ministeriö voi kunnan perustellusta esityksestä rajoittaa vaarallisten aineiden kuljetusta tietyllä alueella, tiellä tai tien osalla, jos kuljetus

siellä voi aiheuttaa huomattavaa vaaraa ihmisille, ympäristölle tai omaisuudelle. Rajoitusta asetettaessa on huolehdittava siitä, ettei mahdollisuuksia kuljettaa vaarallisia aineita rajoiteta enempää kuin on tarpeen kuljetuksista aiheutuvan vaaran torjumiseksi. Kunnan on tiedotettava aluettaan koskevasta rajoituksesta.

Ministeriö voi tien-, kadun- tai radanpitäjän esityksestä rajoittaa vaarallisten aineiden tie- tai rautatiekuljetusta tietyssä tien-, kadun- tai radanpitäjän hallinnoimassa tunnelissa, jos kuljetus voi aiheuttaa huomattavaa vaaraa ihmisille, ympäristölle tai omaisuudelle. Rajoituksen tulee perustua hakijan toimittamaan, hakijasta riippumattoman toimitelimen suorittamaan tunnelin vaarojen arviointiin, jossa otetaan huomioon ainakin sellaiset turvallisuuteen vaikuttavat tekijät kuin kuljetettavat aineet, tunnelin rakenteet ja varusteet. Lisäksi on otettava huomioon kuljetukseen käytettävissä olevat vaihtoehtoiset reitit. Ministeriö voi liittää rajoitukseen ehtoja, joilla varmistetaan kuljetusten turvallisuus. Hakijan on tiedotettava hallinnoimaansa aluetta koskevasta rajoituksesta.

Ministeriön asetuksella säädetään tarvittaessa tarkemmin vaarojen arvioinnista, kuljetusrajoitusten alaisista aineryhmistä, rajoituksen toteuttamisesta ja muista 1 ja 2 momentissa tarkoitettuihin kuljetusrajoituksiin liittyvistä seikoista.

## 16 §

### *Tarkastus-, tiedonsaanti- ja tutkimusoikeus*

Tässä laissa tarkoitetuilla valvontaviranomaisilla on oikeus toimialallaan tehdä tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten noudattamisen valvomiseksi tarvittavia tarkastuksia sekä päästä valvonnan suorittamiseksi vaarallisten aineiden ja niiden kuljetukseen tarkoitettujen pakkausten ja säiliöiden valmistus-, varastointi-, myynti-, asennus-, korjaus-, tarkastus-, kuormaus- ja kuljetuspaikkoihin, tilapäisiin säilytyspaikkoihin ja vaarallista ainetta kuljettavaan kuljetusvälineeseen sekä ottaa tarvittavia näytteitä ja suorittaa tutkimuksia. Tarkastusta ei kuitenkaan saa suorittaa kotirauhan piiriin

kuuluvassa paikassa, ja kuljetusvälineen tarkastusta ei saa ulottaa asumiseen käytettäviin tiloihin, ellei se ole tarkastuksen kohteena olevien seikkojen selvittämiseksi välttämätöntä.

Tässä laissa tarkoitetuilla valvontaviranomaisilla on viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa tai muussa laissa säädetyn salsapitovelvollisuuden estämättä oikeus saada tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten noudattamisen valvontaa varten tarpeelliset tiedot lähettäjältä, kuljetuksen suorittajalta, pakkauksen tai säiliön omistajalta, haltijalta, valmistajalta, asennus- tai korjaustoimintaa harjoittavalta, maahantuojalta, myyjältä, varastojalta, sataman-, lentopaikan- tai terminaalipitäjältä, lastinkäsittelypalveluja satamassa suorittavalta sekä tarkastuslaitokselta ja muulta, jota tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten velvoitteet koskevat.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarvittaessa tarkemmin 1 momentissa tarkoitettujen tarkastusten suorittamisesta, tarkastustodistuksesta, tarkastuspaikoista ja tarkastuksia koskevien tietojen raportoinnista.

## 22 §

### *Täytäntöönpano*

Edellä 9 §:n 3 momentin nojalla tehtävässä luvan peruuttamista koskevassa päätöksessä samoin kuin 13 g §:n 2 momentin sekä 15 ja 16 a §:n nojalla tehtävässä päätöksessä voidaan määrätä, että päätöstä on noudatettava muutoksenhausta huolimatta, jollei valitusviranomaisen toisin määrää.

## 23 a §

### *Poikkeukset*

Turvatekniikan keskus voi muiden pakkausten ja säiliöiden kuin radioaktiivisten aineiden kuljetukseen tarkoitettujen pakkausten ja säiliöiden osalta myöntää hakemuksesta yksittäistapauksessa kuljetuksen turvallisuuden edistämiseksi tarpeellisiksi katsomillaan ehdoilla lu-

van poiketa tämän lain nojalla annetuista säännöksistä ja määräyksistä.

Säteilyturvakeskus voi myöntää radioaktiivisten aineiden kuljetuksessa hakemuksesta yksittäistapauksessa kuljetuksen turvallisuuden edistämiseksi tarpeelliseksi katsomillaan ehdoilla luvan poiketa tämän lain nojalla annetuista säännöksistä ja määräyksistä.

Ministeriö voi muissa kuin 1 ja 2 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa tarvittaessa myöntää kuljetuksen turvallisuuden edistämiseksi tarpeelliseksi katsomillaan ehdoilla luvan poiketa tämän lain nojalla annetuista säännöksistä ja määräyksistä. Aluskuljetuksissa luvan poiketa myöntää kuitenkin Merenkululaitos ja ilmakuljetuksissa Ilmailulaitos.

Edellä 1—3 momentissa tarkoitettuja poikkeuksia voidaan myöntää vain, jos poikkeamiseen on erityinen pakottava tarve taikka jos säännösten tai määräysten noudattaminen aiheuttaa huomattavaa haittaa. Poikkeuksen myöntäminen edellyttää lisäksi, että vaadittava turvallisuus voidaan saavuttaa muulla tavoin.

#### 24 §

##### *Valtuutussäännös*

Tarkemmat säännökset tämän lain täytäntöönpanosta annetaan valtioneuvoston asetuksella.

Ministeriön asetuksella voidaan tarvittaessa antaa tarkempia säännöksiä vaarallisten aineiden kuljetuksen ja tilapäisen säilytyksen teknisistä yksityiskohdista, jotka liittyvät luokitukseen, merkintöihin, säiliöiden ja pakkausten hyväksymiseen sekä kuljetus-, lastaus- ja käsittely-

turvallisuuteen. Aluskuljetuksissa tarvittavat tarkemmat määräykset mainituista asioista annetaan kuitenkin Merenkululaitoksen päätöksellä ja ilmakuljetuksissa Ilmailulaitoksen päätöksellä.

Ministeriön asetuksella voidaan lisäksi antaa tarkempia säännöksiä vaarallisten aineiden kuljetuksesta maastossa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 . Lain 11 d §:ää sovelletaan kuitenkin vasta 1 päivästä heinäkuuta 2005 sekä sen 14 b §:n 2 momenttia tiekuljetuksiin vasta 1 päivästä heinäkuuta 2007 ja rautatiekuljetuksiin 1 päivästä heinäkuuta 2009.

Tällä lailla kumotaan vaarallisten aineiden tiekuljetusten valvomiseksi suoritettavista tarkastuksista 23 päivänä syyskuuta 1996 annettu liikenneministeriön päätös (705/1996) siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen. Muut tällä lailla muutettujen valtuutussäännösten nojalla annetut säännökset ja määräykset jäävät voimaan, kunnes toisin säädetään tai määrätään.

Tämän lain 12 §:n 2 momentissa tarkoitettu turvallisuusselvitys tulee toimittaa hyväksyttäväksi ensimmäisen kerran ennen 1 päivää tammikuuta 2007.

Tämän lain voimaan tullessa voimassa olleiden säännösten mukaiset ajoluvat, luvat vaarallisten aineiden ilmakuljetukseen, hyväksynnät koulutuksen antamiseen, alueelliset kuljetusrajoitukset ja poikkeusluvut jäävät sellaisinaan voimaan.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Helsingissä 8 päivänä maaliskuuta 2005